

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

ŘEČOVÁ KOMUNIKACE A JEJÍ ANALÝZA

Fonetický ústav

doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
+420 221 619 352 | radek.skarnitzl@ff.cuni.cz

VÝZKUMNÉ ZAMĚŘENÍ A POSLÁNÍ

Fonetický ústav se zabývá řečovou komunikací v nejširších souvislostech – od zkoumání řečové produkce přes akustické vlastnosti až po sociální aspekty řečové komunikace. Provádíme základní výzkum zaměřený převážně na produkční i percepční vlastnosti mluvené češtiny. Fonetika je ze své podstaty vědou interdisciplinární s výrazným technickým přesahem, který zahrnuje statistické zpracování dat, spektrální analýzu řečového signálu či učení algoritmů pro klasifikaci. Spolupracujeme s řadou pracovišť zaměřených na lingvistickou i technickou stránku řečové komunikace v České republice i v zahraničí a pořádáme mezinárodní workshopy a konference.

CO UMÍME

Tým Fonetického ústavu se věnuje výzkumu nebo výukové a poradenské činnosti v několika aplikovatelných oblastech:

- akustická a poslechová analýza řečového projevu
- detailní rozbor výslovnosti v češtině a v dalších jazycích
- výuka výslovnosti češtiny i vybraných cizích jazyků
- identifikace mluvícího a další úlohy související s forenzní fonetikou a audioexpertízou
- fonetický přepis (transkripce)
- statistické metody zpracování dat

CO NABÍZÍME

Výzkum a analýzy související s nejrůznějšími aspekty řečové komunikace:

- **posuzování kvality řečového projevu** u mluvčích češtiny i jiných jazyků (při výběru mluvčích pro účely vytvoření řečové syntézy, u mediálních mluvčích apod.)
- **poradenství týkající se výslovnosti** na úrovni hlásek i prozodických modulací, jednorázové i dlouhodobé konzultace poskytované profesionálním mluvčím (např. média, divadla a další kulturní instituce, tlumočníci, reklamní agentury)
- **výuka výslovnosti češtiny i cizích jazyků** (identifikace problémových oblastí a stanovení priorit pro vylepšování výslovnosti, opřené o probíhající empirický výzkum)
- **forenzně fonetické analýzy** (tzv. audioexpertíza), tedy foneticky motivovaná identifikace mluvícího (srovnávání hlasů, profilování mluvícího, hlasová konfrontace), analýza neřečových zvuků, posuzování manipulací s nahrávkami, analýza obtížných nahrávek
- **fonetický přepis výslovnosti** v transkripčním systému českém i mezinárodním (IPA), např. pro účely obchodních značek
- **sestavování percepčních testů** pro účely zkoumání různých aspektů řečového signálu (kvalita přenosu v telekomunikačních sítích, kvalita syntetické řeči, percepční dopad výslovnosti konkrétního mluvícího)
- **pořizování řečových nahrávek** v profesionálně vybaveném nahrávacím studiu i v terénu
- **návrh a tvorba řečových databází, programování, tvorba webových aplikací**

POPTÁVKA

Naše služby nabízíme komukoli, kdo řeší úlohy spojené s lidskou řečí, ať už v češtině nebo v jiném jazyce – jednotlivcům a organizacím komerční i nekomerční povahy.

NEJVĚTŠÍ ŘEŠENÉ PROJEKTY

Členové Fonetického ústavu se podílejí či podíleli na řešení grantových projektů z několika výše zmíněných oblastí:

• zlepšování syntetické řeči

– *Kombinované využití fonetických a korpusově založených postupů při odstraňování rušivých jevů v řečové syntéze* (GAČR, 2016–2018)

– *Nové perspektivní metody vysoce kvalitní syntézy mluvené češtiny* (GAČR, 2009–2011)

• možnosti identifikace mluvčího

– *Compilation of database for the population statistics of Common Czech* (projekt Mezinárodní asociace forenzní fonetiky a akustiky, IAFPA, 2015)

– *Individuální rysy mluvčího v češtině a jejich možné využití ve forenzní fonetické praxi* (GAČR, 2012–2014)

• sociální aspekty řečové komunikace v češtině i v cizím jazyce

– *Vliv faktorů skupinové variability češtiny na vnímání osobnosti mluvčího* (projekt UK v Praze, 2012–2017)

– *Kognitivní zátěž při zpracování řeči s cizineckým přízvukem* (GAČR, 2014–2015)

- interdisciplinární projekt *Sound to Sense* sdružující fonetiky-lingvisty s inženýry a psychology (Marie Curie Research Training Network, 2007–2011)

NEJVĚTŠÍ DOSAŽENÉ ÚSPĚCHY

- 4. ročník konference *English Pronunciation: Issues & Practices* (EPIP4), Fonetický ústav pořádal mezinárodní konferenci zaměřenou na výzkum a osvojování zvukové stránky angličtiny (2015)
- tvorba *Pražského fonetického korpusu* (pořízení a zpracování zvukových nahrávek různých žánrů a stupňů spontaneity)
- sestavení referenční databáze mluvčích obecné češtiny pro forenzní fonetické účely

PUBLIKACE

- Skarnitzl, R. (ed.). *Fonetická identifikace mluvčího*. (Praha: Filozofická fakulta UK, 2014). První publikace zabývající se forenzní fonetikou v českém prostředí.
- Skarnitzl, R., Šturm, P. a Volín, J. *Zvuková báze řečové komunikace*. (Praha: Karolinum, 2016). Monografie shrnující nejnovější poznatky o fonetickém a fonologickém popisu řeči.
- Časopis *AUC Philologica – Phonetica Pragensia*. Recenzovaný odborný časopis vycházející v rámci univerzitní řady.

